

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

ÂU THỊ HUẾ

**CÔNG CUỘC XOÁ ĐÓI, GIẢM NGHÈO
Ở HUYỆN ĐẠI TỪ, TỈNH THÁI NGUYÊN
(GIAI ĐOẠN 2001 - 2010)**

LUẬN VĂN THẠC SĨ NHÂN VĂN

THÁI NGUYÊN - 2014

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

ÂU THỊ HUẾ

CÔNG CUỘC XOÁ ĐÓI, GIẢM NGHÈO
Ở HUYỆN ĐẠI TỪ, TỈNH THÁI NGUYÊN
(GIAI ĐOẠN 2001 - 2010)

Chuyên ngành: Khoa học Lịch sử

Mã số: 60 22 03 13

LUẬN VĂN THẠC SĨ NHÂN VĂN

Người hướng dẫn khoa học: TS. Nguyễn Xuân Minh

THÁI NGUYÊN - 2014

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu, kết quả nghiên cứu trong luận văn là trung thực và chưa từng có ai công bố trong bất kì một công trình nào khác.

Tác giả

Âu Thị Huế

LỜI CẢM ƠN

Lời đầu tiên tôi xin được bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới thầy giáo hướng dẫn TS: Nguyễn Xuân Minh là người thầy đã tận tình hướng dẫn và chỉ bảo tôi trong suốt quá trình nghiên cứu và thực hiện luận văn: “Công cuộc xoá đói, giảm nghèo ở huyện Đại Từ, tỉnh Thái Nguyên (giai đoạn 2001 - 2010)”. Tôi xin được bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới các thầy cô giáo của Viện Khoa học Lịch sử; khoa Lịch sử, khoa Sau Đại học - Đại học Thái Nguyên đã hướng dẫn, truyền đạt kiến thức cho tôi trong suốt quá trình học tập và nghiên cứu, sự giúp đỡ quý báu của các thầy cô và các bạn trong lớp. Cảm ơn các ban, ngành của huyện Đại Từ, các đồng chí, bạn đồng nghiệp đã nhiệt tình giúp đỡ và tạo điều kiện tốt nhất cho tôi trong quá trình nghiên cứu và hoàn thiện luận văn này.

Thái Nguyên ngày 19 tháng 08 năm 2014

Tác giả

Âu Thị Huế

Xác nhận của Trưởng khoa chuyên môn

PGS, TS Hà Thị Thủy

Xác nhận của người hướng dẫn khoa học

TS Nguyễn Xuân Minh

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	1
LỜI CẢM ƠN.....	iii
XÁC NHẬN CỦA TRƯỞNG KHOA CHUYÊN MÔN VÀ NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC.....	iv
MỤC LỤC	v
MỞ ĐẦU	1
1. Lí do chọn đề tài	1
2. Lịch sử nghiên cứu vấn đề.....	3
3. Đối tượng, phạm vi nghiên cứu và nhiệm vụ của đề tài.....	4
4. Nguồn tài liệu và phương pháp nghiên cứu	5
4.1. Nguồn tài liệu	5
4.2. Phương pháp nghiên cứu	5
5. Đóng góp của Luận văn.....	5
6. Bố cục của Luận văn	5
Chương 1: THỰC TRẠNG ĐÓI, NGHÈO Ở HUYỆN ĐẠI TỪ TRƯỚC NĂM 2001	7
1.1. Quan điểm của Đảng, Nhà nước ta về đói, nghèo.....	7
1.2. Thực trạng đói, nghèo ở huyện Đại Từ, tỉnh Thái Nguyên.....	11
1.2.1. Khái quát điều kiện tự nhiên, kinh tế, xã hội	11
1.2.1.1. Điều kiện tự nhiên và tài nguyên thiên nhiên.....	11
1.2.1.2. Điều kiện kinh tế - xã hội.....	14
1.2.2. Thực trạng đói, nghèo ở huyện Đại Từ.....	17
1.2.3. Các nguyên nhân dẫn đến đói, nghèo.....	20
Tiểu kết	22
Chương 2: CÔNG CUỘC XÓA ĐÓI, GIẢM NGHÈO Ở HUYỆN ĐẠI TỪ (GIAI ĐOẠN 2001 - 2010)	24
2.1. Quan điểm của Đảng, Nhà nước về xóa đói giảm nghèo và sự vận dụng của địa phương	24

2.2. Huyện Đại Từ triển khai các chính sách, các chương trình, đề án xóa đói, giảm nghèo.....	30
2.2.1. Giai đoạn 2001- 2005	30
2.2.2. Giai đoạn 2006 - 2010	47
2.2.2.1. <i>Kế hoạch thực hiện chương trình</i>	47
2.2.2.2. <i>Tổ chức triển khai thực hiện chương trình giảm nghèo</i>	53
Chương 3: ĐÁNH GIÁ VIỆC THỰC HIỆN XOÁ ĐÓI, GIẢM NGHÈO Ở HUYỆN ĐẠI TỪ.....	62
3.1. Thành tựu.....	62
3.2. Hạn chế và những nguyên nhân của hạn chế	69
3.3. Giải pháp đẩy mạnh thực hiện xóa đói, giảm nghèo bền vững ở huyện Đại Từ.....	71
3.3.1. Nâng cao nhận thức của các cấp, các ngành và người dân về xóa đói giảm nghèo	71
3.3.2. Tạo điều kiện cho người nghèo phát triển sản xuất, tăng thu nhập.....	72
3.3.3. Tạo cơ hội để người nghèo, hộ nghèo tiếp cận các dịch vụ xã hội cơ bản.....	74
3.3.4. Huy động nguồn lực	75
3.3.5. Tăng cường hoạt động giám sát, đánh giá công tác giảm nghèo	76
Tiểu kết	76
KẾT LUẬN	78
TÀI LIỆU THAM KHẢO	82
PHỤ LỤC	88

MỞ ĐẦU

1. Lí do chọn đề tài

Đói nghèo là một vấn đề xã hội mang tính toàn cầu. Nhận thức rõ điều đó, trong những năm qua, Đảng và Nhà nước ta đã có nhiều chủ trương, chính sách phát động toàn Đảng, toàn dân tấn công vào đói nghèo, được nhân dân đồng tình ủng hộ. Vì vậy, trong những năm qua nền kinh tế nước ta tăng trưởng khá nhanh, đại bộ phận đời sống nhân dân được nâng lên một cách rõ rệt. Song, một bộ phận không nhỏ dân cư, đặc biệt là dân cư ở vùng sâu, vùng xa, vùng đặc biệt khó khăn... đang chịu cảnh đói nghèo, chưa đảm bảo được điều kiện tối thiểu của cuộc sống. Sự phân hóa giàu nghèo diễn ra ngày càng sâu sắc, đây là vấn đề xã hội đặc biệt quan tâm.

Việt Nam là một trong những nước nghèo trên thế giới, với 80% dân số sống ở khu vực nông thôn và 70% lực lượng lao động trong lĩnh vực nông nghiệp. Song song với đó là sự phát triển chậm của lực lượng sản xuất, sự lạc hậu về kinh tế và trình độ phân công lao động xã hội thấp kém, dẫn tới năng suất lao động xã hội và mức tăng trưởng xã hội thấp. Để phát triển kinh tế thị trường theo định hướng xã hội chủ nghĩa có sự điều tiết của Nhà nước thì đây là một nhiệm vụ chiến lược của công cuộc phát triển kinh tế, xã hội, vừa là phương tiện để đạt được mục tiêu “*Dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh*”. Chính vì vậy, Đảng và Nhà nước ta đã và đang tập trung các nguồn lực, triển khai đồng bộ, thống nhất và hiệu quả các giải pháp, chính sách xoá đói, giảm nghèo, phù hợp với định hướng phát triển kinh tế xã hội của đất nước, nhằm hỗ trợ trực tiếp các xã nghèo, hộ nghèo với các điều kiện cần thiết để phát triển sản xuất, tăng thu nhập, ổn định đời sống, tự vươn lên thoát khỏi nghèo. Đại hội VIII của Đảng đã xác định: “*Xoá đói, giảm nghèo là một trong những chương trình phát triển kinh tế - xã hội vừa cấp bách trước, vừa*

ơ bản lâu dài”. Do vậy, Thủ tướng Chính phủ đã phê duyệt và triển khai chương trình mục tiêu Quốc gia xóa đói, giảm nghèo.

Để tiếp tục thúc đẩy nền kinh tế tăng trưởng cao và bền vững, thực hiện có hiệu quả chính sách xóa đói, giảm nghèo, Ủy ban nhân dân tỉnh Thái Nguyên đã phê duyệt tại Quyết định số 2803/QĐ-UB ngày 20/9/2002 Chương trình mục tiêu quốc gia về xóa đói, giảm nghèo giai đoạn 2001-2005. Chương trình đã được triển khai đồng bộ ở tất cả các ngành, các cấp, các tổ chức xã hội. Huyện Đại Từ là một đơn vị tiên phong trong phong trào xóa đói, giảm nghèo của tỉnh Thái Nguyên. Vậy công cuộc xóa đói, giảm nghèo ở huyện Đại Từ diễn ra như thế nào? Đảng bộ và chính quyền huyện đã có những chủ trương, biện pháp gì để thực hiện Chương trình xóa đói, giảm nghèo? Kết quả thực hiện Chương trình xóa đói, giảm nghèo ở huyện Đại Từ, tỉnh Thái Nguyên như thế nào? Đó là những vấn đề cần được giải đáp một cách khách quan, khoa học.

Xuất phát từ những lí do trên, chúng tôi chọn vấn đề “*Công cuộc xóa đói, giảm nghèo ở huyện Đại Từ, tỉnh Thái Nguyên (giai đoạn 2001 - 2010)*” làm đề tài Luận văn Thạc sĩ Khoa học Lịch sử.

Việc nghiên cứu tìm hiểu về “*Công cuộc xóa đói, giảm nghèo ở huyện Đại Từ, tỉnh Thái Nguyên (giai đoạn 2001- 2010)*” không chỉ có ý nghĩa về mặt khoa học mà có giá trị thực tiễn. Qua đó, thấy được ý nghĩa, tác dụng của công tác xóa đói giảm nghèo đối với huyện Đại Từ, tỉnh Thái Nguyên nói riêng và cả nước nói chung, đồng thời cũng đánh giá nghiêm túc những khó khăn, hạn chế, tồn tại của công cuộc xóa đói giảm nghèo của huyện trong thời gian qua. Trên cơ sở đó đề xuất những phương hướng, nhiệm vụ giải pháp để chương trình xóa đói, giảm nghèo của huyện trong giai đoạn 2011- 2015 đạt hiệu quả cao hơn.

2. Lịch sử nghiên cứu vấn đề

Vấn đề xoá đói, giảm nghèo là chủ trương lớn và nhất quán của Đảng và Nhà nước ta nhằm cải thiện đời sống vật chất và tinh thần cho người nghèo, nhằm thu hẹp khoảng cách về trình độ phát triển giữa các vùng, địa bàn và giữa các dân tộc. Vì vậy, vấn đề này được đề cập trong nhiều tài liệu và có nhiều nhà khoa học quan tâm nghiên cứu.

Trong cuốn *“Xóa đói giảm nghèo ở vùng dân tộc thiểu số ở nước ta hiện nay- Thực trạng và giải pháp”* (2002), tác giả Hà Quế Lâm đã tập trung vào một số vấn đề, làm rõ một số nguyên nhân của tình trạng đói nghèo. Tác giả đặc biệt chú trọng phân tích đánh giá quá trình xoá đói, giảm nghèo ở nước ta, trong đó phân tích sâu về thực trạng và giải pháp xoá đói, giảm nghèo của đồng bào các dân tộc ít người ở vùng cao, miền núi. Tác phẩm *“Xóa đói giảm nghèo và giải quyết việc làm”* của Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội, xuất bản năm 2003 đã đề cập về vấn đề xoá đói giảm nghèo ở Việt Nam rất cụ thể. Cuốn *“Cẩm nang giảm nghèo”* của Văn phòng Điều phối chương trình mục tiêu quốc gia về giảm nghèo - Cục Bảo trợ xã hội đã cụ thể hóa, quy trình hoá việc thực hiện các chính sách giảm nghèo hiện hành. Cuốn *“Kết hợp xoá đói, giảm nghèo với phát triển kinh tế - xã hội ở huyện Đại Từ tỉnh Thái Nguyên hiện nay”* - Nxb Trường Đại học Nông Lâm Thái Nguyên, xuất bản năm 2012.

Trong các kì Đại hội cũng như trong nhiều Chỉ thị, Nghị quyết của Đảng và Nhà nước đều nêu về xoá đói giảm nghèo. Năm 2004, Bộ Lao động - TB&XH xuất bản cuốn *“Hệ thống văn bản về bảo trợ Xã hội và xoá đói giảm nghèo”*, Nxb Lao động và Xã hội. Cuốn sách này đã trình bày hệ thống bản các văn bản chỉ đạo của Đảng, Nhà nước về lĩnh vực bảo trợ xã hội và xoá đói giảm nghèo.